

Наше Слово

PIK LXVII № 32 (3391) ВАРШАВА, 7 СЕРПНЯ 2022 РОКУ
ЦІНА – зл. 5 zł (VAT = 8%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAINSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернет-версія газети www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

«Добри ден! Ми з Лемковини»

– Добри ден, дороги лемки. Гнески, ледво сонце вийшло зза гори Магури, а я хотів спати іщи. Але сонце повіло мі, «знаш, мусиш до Ждині, там зачинат ся сорокова „ватра“. Я вас шитких тут витам. Хцу, жеби сонце завжди витало вас в лемківским краю, дем ся народив, де мешкам і де вму, – говорив зі сльозами на очах староста «ватри» у Ждині Михайло Маркович, розпалюючи вогонь разом з віцестаростою «Лемківської ватри» Адамом Вевюркою 22 липня.

«Ватра» — одне з найбільших свят лемківської культури не лише в Польщі, а й у всьому світі. Звідки приїхали цьогорічні учасники, можна було спостерігати на карті світу, яка була розміщена при в'їзді на територію свята. Традиційно найбільше їх було з Європи, Канади, США. Але були гості і з більш екзотичних місць — Австралії та Японії.

— Це перша «ватра» після пандемії, яка повністю відкрита для відвідувань. Це перший такий масовий захід, організований нами за два роки пандемії. Побачимо, чи люди ще її пам'ятають, — казав першого дня фестивалю Григорій Трохановський, голова Об'єднання лемків (ОЛ), яке його організовує. Відповідь ми дізналися через два дні після завершення свята. За оцінками організаторів, цього року учасників було 5 тисяч. Вони приїхали не лише аби побути разом, а й відновитися після пандемії, а також підтримати людей у війні, про яку ніхто не забуває. Це було помітно під час розмов учасників.

— Цим заходом ми намагаємося пробудити людей, щоб вони знову відчули бажання приїхати не лише до Ждині, але й на інші події та в місця, пов'язані з нашою культурою, — зазначає Адам Вевюрка, заступник голови ОЛ з Лігниць. Як каже діяч організації, чим більше ансамблів приїжджає з західних регіонів Польщі, тим більшою є кількість учасників.

— Звісно, що коли на «ватру» їде колектив, особливо дитячий, то приїдуть і їхні батьки, родичі. Я певен, що для лемківської громади, яка мешкає в Нижньосілезькому та Любуському воеводствах, важливо, що про неї пам'ятають та запрошують на захід, — каже Вевюрка. — «Ватра» — це також гарна можливість відвідати Лемківщину. Я знаю, що багато людей залишаються тут після заходу. Про це свідчить хоча б той факт, що за тиждень після фестивалю важко знайти місце в агротуристичних господарствах у селах біля Ждині.

Через рік прийдуть святкувати перемогу

Традиційно у програмі свята були виступи ансамблів та гуртів з Польщі, України, Словаччини, Сербії. Крім цього, організували різноманітні майстер-класи з рукоділля, авторські зустрічі, дискусії, спортивні змагання і конкурси для наймолодших. Організатори навіть подбали про затишне місце для матерів з немовлятами, які могли відпочити, не залишаючи заходу.

Для прихильників історії були виставки документів, а в галереї просто неба, серед іншого, можна було дізнатися про в'язнів Центрального трудового табору в Явожні та жертв акції «Вісла». Саме вшанування їхньої пам'яті стало центральною подією другого дня фестивалю у Ждині. Під час відзначення 75-ї річниці виселення українців разом молилися перемисько-горлицький єпископ ПАПЦ Паїсій, перемисько-варшавський митрополит УГКЦ Євген Попович та єпископ Олыштинсько-

Гданської єпархії УГКЦ Аркадій Трохановський і єпископ вроцлавсько-кошалінський УГКЦ Володимир Юшак.

Уже зі сцени митрополит Євген Попович та архієпископ Паїсій говорили про події з 1947 року та одночасно про нинішню війну в Україні.

«Пріоритетом комуністичної диктатури, за підтримки московського правління, було знищення всіх нацменшин та творення радянського, тобто «руського» народу. Звідси маємо акцію „Вісла», звідси маємо всі депортації. Звідси маємо це нещастя, яке нас переслідує. Ідея створення єдиного, братського, начебто слов'янського, тобто «руського» народу, на жаль, наново відродилася за імператорів ХХІ століття», — говорив перемисько-варшавський митрополит, який назвав «руску православну церкву» та її патріарха Кирила популяризаторами «руського міру». «Ця ідея в Україні наразі розпалює „ватри смерті», — додав глава УГКЦ у Польщі.

Кілька слів на прощання

**ХРИСТИНА
ЗАНИК,**
головна редакторка
«Нашого слова»

Пишу цей текст у свій останній робочий день у «Нашому слові». Дуже багато почуттів і емоцій. П'ять з половиною років.

Кожен редактор має свій стиль і підхід, по-іншому розставляє акценти та пріоритети.

У 2017 році я прийшла працювати, ретельно проаналізувавши видання, зі «списком пропозицій змін», дуже мотивована і захоплена.

Я добре пам'ятаю свій перший день в редакції. Хвилювалась. Гриць Сподарик, який до того виконував обов'язки головного редактора, вводив мене в курс справ. «Отут, — показує документ на комп'ютері, — у нас шпигель, який ми розсилаємо авторам».

«Ох, це ж усі в редакції знають німецьку і щотижня читають не лише англomовні видання, а й „Der Spiegel“, — з жахом подумала я, адже не знаю німецької.

Пізніше виявилось, що «шпигель» — то план номера з розписаними темами (в Україні немає такого терміну). Таких кумедних історій було багато. Можна сказати, в редакції ми постійно жартували. І це дуже допомагало в критичні моменти.

Не всі позитивно сприйняли той факт, що людина з України буде головною редакторкою меншинного видання у Польщі. І зсередини впроваджувати певні зміни виявилось не так легко, як я вважала.

Мені з редакційною командою вдалося запустити новий сайт. Кількість читачів в інтернеті зросла у кілька разів. Під час активного ведення сайту та сторінки у фейсбуці — це близько 30 тисяч читачів щомісяця: з Польщі, України, США та інших країн (у той же час кількість передплатників паперового видання через природні причини повільно зменшується).

Також вдалося покращити логістику наших редакційних процесів. Вважаю, що загалом якість видання стала кращою. Мій фокус був на тому, щоб додати динаміки, актуальних тем, сучасної української культури. Хотілося, щоб газета була цікавою ширшому колу читачів, при цьому в першу чергу висвітлювала життя і проблеми саме меншини. Ми багато писали про політику Польщі щодо української та інших нацменшин — від фінансування, підтримки проєктів, політики історичної пам'яті до обмежень у вивченні мов, зокрема, німецької. Писали про польсько-українські відносини. Від 70-ї до 75-ї річниці акції «Вісла» — за цей час ми розповідали історії переселенців, але також намагались показати, чим ця пам'ять є для їхніх дітей та внуків, давали слово молодшим представникам громади. Намагались залучати їх як героїв матеріалів та як авторів статей. На жаль, серед останніх охочих було дуже мало.

Ми висвітлювали події громади, робили інтерв'ю з політиками та сучасними українськими письменниками. Також розповідали про випадки «мови ненависті» щодо українців. Дискутували, висвітлювали діяльність відділів та гуртків Об'єднання українців у Польщі.

З газетою, де всі статті друкувалися на папері, перші правки вносилися від руки і не було жодних варіантів працювати віддалено, вдалося пережити кілька карантинів і повністю перейти на віддалену роботу, що сприяло покращенню якості газети та зручності для редакції.

Це був різний досвід: і позитивний, і такий, який називають викликом. Впевнена, що він мене зміцнив, багато навчив, дав нові можливості.

Зі мною у варшавській редакції (та на відстані) працювала чудова команда. Ми підтримували одні одних. Трохи — як сім'я. Сумуватиму за ними. Шкода, що новий формат видання, який ми розробили на замовлення видавця і вже звертали перший номер, «завис між світів». Сподіваюсь, він таки з'явиться у друці.

Трохи відхилилось від теми, щоб сказати важливі для нас речі. Останні п'ять місяців стали для всіх шоком, трагедією. Українську незалежність ми сприймали як константу і не очікували повномасштабного жорстокого нападу та нелюдського поводження з українцями. П'ять місяців повномасштабної російсько-української війни. Восьмирічної війни, яка насправді триває кілька століть. Вона змінила у Польщі дискурс про українців. Підтримка держави, у якій живемо, стала, мабуть, найбільшою за всю історію нашого суцільства. На жаль, час від часу вже почи-

нають з'являтися приклади ворожнечі. Перед нами, польським і українським народом, ще багато викликів. Однак, думаю, це не зможе кардинально змінити ситуацію. Величезна кількість сімей прийняла чи приймає втікачів від війни в Україні. Ці особисті контакти, взаємна приязнь — їх вже не вдається знівелювати, як би не старалися провокатори. Поляки зібрали на байрактар для України, Рада польської мови заохочує активніше використання форми «в Україні», на вулицях — синьо-жовті прапори, а польські політики найвищого рангу захищають наші інтереси найбільше у Європі. Хто б міг подумати, що це все можливе? Думаю, місія нашого видання також у тому, щоб розповідати про ці позитивні зміни і показувати історії людей, які втікають від війни, аби допомагати їм інформаційно. Дуже приємно, що до нашої команди також долучилися автори та стилістична редакторка, які приїхали недавно з України.

Що ж до мене, то час перегорнути сторінку. Особливо після початку великої війни прийшло розуміння того, що життя — дуже крихке, потрібно бути там, де хочеш, робити те, що любиш, не боятися змін. За понад п'ять років я втомилась. Якийсь етап пройдено, і я вирішила закінчити роботу в «Нашому слові». Те, що було мені під силу, я у більшій мірі здійснила.

«Наше слово» — це сильний бренд, znana marka, непересічна газета, яка існує вже 66 років. Я дуже рада, що долучилася до творення цього видання. І щиро бажаю йому розквіту.

Дякую кожному читачеві і усім, хто зі мною працював за цей час. Нехай у вас все вдається. І перемоги усім нам! ■

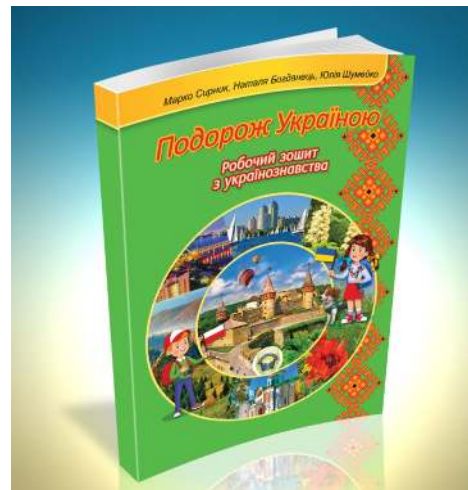
Подорож Україною продовжується

Фонд «Просвіта», який очолює Марко Сирник, досі видав два із восьми запланованих зошитів вправ з українознавства «Подорож Україною». Наразі триває робота над третім, призначеним для учнів 5 класу початкової школи.

В авторській команді — Наталія Богданець-Білооскаленко, українська науковиця та докторка педагогічних наук з Києва. Над зошитом вона працює під час перебування у Бартошицях спільно з директоркою місцевої української школи Любомирою Тхір. Видання має на меті ознайомити учнів із містами України, її географією, культурними традиціями та історією. Автори прагнуть, щоб ця віртуальна подорож стала відправною точкою для ознайомлення з Україною. Тому відвідування міст і регіонів є нагодою поговорити, наприклад, про береги чи гроші. А розмова про українські гроші є нагодою представити відомі постаті, зображені на купюрах, або згадати про українську залізницю і вокзали. До статей діти

допасовують наліпки, розмальовують тощо. У зошиті є також QR-коди, за допомогою яких учень отримає в інтернеті доступ до додаткових матеріалів, наприклад, навчальних мультфільмів чи відео з обговорюванням народним танцем. Часом учні мусять проводити якісь обрахунки або розв'язувати кросворд.

Звичайно, серед найголовнішого — і видатні постаті. Так діти дізнаються про Івана Котляревського, Івана Франка, Лесю Українку, Володимира Івасюка та інших визначних особистостей. Крім того, автори не забувають показати і величні споруди, як, наприклад, університет у Чернівцях чи твердиню у Хотині. «З усіх сфер ми обрали найкраще і найвідоміше, найцікавіше в природі чи географічному розташуванні. Десь згадаємо про космонавта, а десь — про письменника, художника або славу гончарню», — відзначає Наталія Богданець-Білооскаленко. Згідно з такою концепцією, в темі Ніжина згадують про найсмачніші тутешні огірки і місцевий пам'ятник огірку. В темі Полтави — про пам'ятник галушці, і до цього подають рецепт приготування цієї смачної страви. «Спочатку я завжди занотувую собі, на що в даному регіоні мусимо звернути увагу.

Потім перевіряю в інтернеті і шукаю цікавих відомостей для доповнення», — розповідає пані Наталія про працю над зошитом. Далі свої зауваження подають й інші автори, зокрема координатор проєкту Марко Сирник. Попередні зошити завершувалися темою моря, в тому числі Криму, який, звичайно, називали Україною. Цей же завершиться Ізмаїлом та Зміїним Островом. І це саме собою підводить до висвітлення жакіття поточної війни. Її тема з'являється у зошиті, але фрагментарно. Це, наприклад, згадка про відомого песика Патрона. Пані Наталія вважає, що про війну, безумовно, треба говорити з дітьми, але це не має бути надто болючі історії. Наприклад, можна подати оповідання про дружбу в цей жорстокий час. «Психіка дитини нестійка, тож малюки можуть переживати якісь моменти, але врешті історії мають завершуватися добре», — відзначає авторка.

В третьому зошиті подорож Україною продовжується. Як вона виглядає на практиці, показує тема Житомирщини. Учні пізнають її історію, особ-

ливості, легенди. Дізнаються, зокрема, що саме тут була побудована перша в незалежній Україні фабрика з виробництва грошей, на якій друкують банкнотний папір для всієї Європи. Тема є нагодою для порівняння різних банкнотів і виконання творчих завдань. Тут розкажуть й історію гривні, яка спочатку була нашійною прикрасою. Учні також дізнаються про уродження Житомира, відомого вченого в галузі космонавтики Сергія Корольова. А ще — розмальовують ракету та прочитають про планети. Потім дізнаються про унікальну житомирську Школу хореографічного мистецтва «Сонечко». Це, своєю чергою, стане нагодою поговорити про український танець, його історію, регіональну специфіку. В зошиті подано QR-код, за яким учні можуть побачити гопак у виконанні учасників житомирського «Сонечка». Йтиметься й про замок в Радомишлі та місто Коростень — столицю племені древлян, з яким пов'язана також княгиня Ольга і яке славиться виробництвом порцеляни. Ще один цікавий підхід до подачі тем полягає в тому, що дітям не просто презентують світлини, а заохочують уявити себе на них, і тоді розповісти про побачене навколо, а також про свої почуття. Малюки мають також сказати, що може знаходитися поза світлиною. «Це завдання на уяву та розвиток творчих навичок. Ми не просто подаємо зображення, а завжди підшукуємо до них цікаві завдання», — підсумовує Наталія Богданець-Білооскаленко.

В третьому зошиті мова йтиме й про Хмельниччину, козаків Поділля тощо. Усіх тем, які представлять на 80 сторінках, буде понад 20. Видання зошита планується на вересень 2022 року. ■

Григорій СПОДАРИК

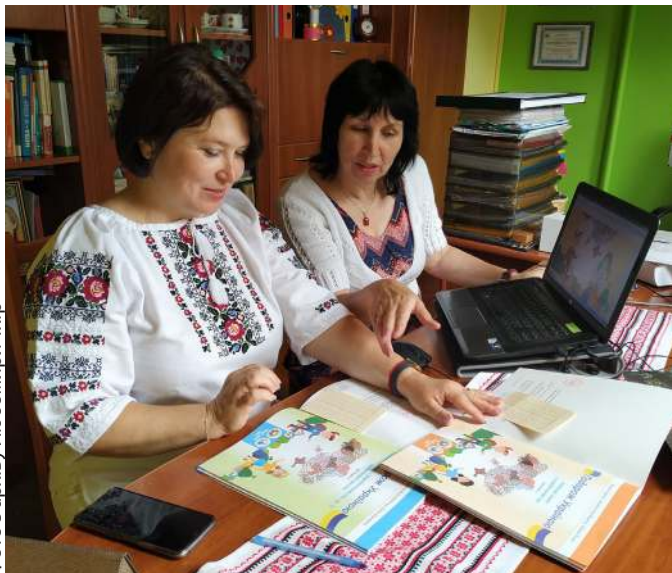

Фото з архіву Любомири Тхір

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

Faine Misto буде не у Тернополі

Відомий український музичний фестиваль Faine Misto цього року замість Тернополя пройде у Ряшеві у Польщі. Подія відбудеться в межах польського рок-фестивалю Rockowa Noc, який вже усінадцяте проходить у столиці Підкарпатського воєводства. Для українських виконавців організатори додали ще один фестивальний день. Таким чином Rockowa Noc x Faine Misto проходитиме 26-28 серпня. Захід відбудеться на території студентського містечка Ряшівської політехніки.

На «Українську» частину фестивалю відведено 26 серпня. На сцені виступлять такі українські гурти: Space of Variations (електро-індастріал-метал), Ignea (метал) та Sick Solution (хардкор метал). Кошти з продажу квитків за перший день фестивалю будуть передані на потреби Збройних сил України. Квитки можна придбати на сайті ticketmaster.pl (концерт: Rockowa Noc x Faine Misto).

Діти зустрілися з «Шевою»

Фото з фейсбук-сторінки Українського дому

Наприкінці липня у Варшаві українські діти, які приїхали до літнього табору WawUa у польській столиці, зустрілися з відомим українським футболістом Андрієм Шевченком.

Видатний спортсмен взяв участь у спортивно-фізкультурних активностях для дітей, поспілкувався з колективом та учнями Варшавської української школи (ВШКОЛУ). Наприкінці зустрічі він також підписав спортивний інвентар та бейсболки, які отримають учасники табору WawUa. Організаторами заходу є KIK — Клуб католицької інтелігенції та фонд «Наш вибір» у Варшаві.

Андрій Шевченко («Шева»), який з початку російського вторгнення в Україну активно підтримує своїх земляків, приїхав до польської столиці на запрошення міжнародної гуманітарної організації Save The Children International.

«Польський» «Байрактар» передадуть Україні безкоштовно

Турецька фірма Baykar офіційно заявила, що «Байрактар», на який збирали гроші поляки, вони передадуть Україні безплатно. Про це на своїй фейсбук-сторінці повідомляє ініціатор збору журналіст Славомір Сераковський, який опублікував офіційний лист від Baykar.

«Ми б хотіли висловити щиру вдячність всім, хто підтримував цю кампанію. Ми вражені тим, що в цій акції взяли участь сотні тисяч поляків. Ми хочемо долучитись до цього руху солідарності, тому виступаємо з наступною пропозицією. В межах вашої акції ми безплатно передамо «Байрактар» українцям, щоб вони могли краще захищати свою Батьківщину», — йдеться у повідомленні фірми Baykar.

«Таким чином, ефект від наших зусиль подвоївся! (...) Ми, за домовленістю з українською та турецькою сторонами, зможемо спрямувати зібрані кошти на гуманітарну допомогу українському суспільству», — коментує рішення турецького виробника журналіст.

Нагадаємо, що поляки розпочали збір коштів на купівлю безпілотного літального апарату 28 червня. Крім запланованих 22,5 млн, поляки додатково зібрали ще понад 2 млн злотих. Згідно з описом збору, всі кошти, отримані понад необхідну суму, будуть перераховані на спеціальний рахунок Збройних сил України, який відкрив Національний банк України.

Всього до акції долучилось понад 210 тисяч осіб, серед них й українська громада в Польщі. Українці відкрили свої «скарбнички» в межах акції Славоміра Сераковського на сайті zgzutka.pl. Кампанію підтримали також відомі польські режисери, музиканти, актори, письменники, громадські діячі, журналісти, спортсмени та інші.

Збирали на «Байрактар»? А тепер — на гелікоптер!

Фото зі сайту збору

Після збору коштів на «Байрактар» поляки та українці запустили акцію «Озброїмо Україну!» (Zbroimy Ukrainę!). Це велика кампанія збору коштів на зброю. Перша мета — три гелікоптери для евакуації поранених.

«Ми хочемо регулярно купувати ефективну зброю, яка допоможе захищати наших сусідів і вигнати російських бандитів з території України. Допоможіть нам допомогти Україні! Зробімо це разом!» — зазначено в описі акції на сайті zrzutka.pl (Zbroimy Ukrainę! Zbiórka na helikoptery dla służb specjalnych!)

Збір коштів організовують люди, які вже тривалий час займаються допомогою Україні. Це журналіст Божидар Пайонк, юристка Христина Потапенко та голова Фонду масових видовищ Надія Мороз-Ольшанська. Також до акції долучились колишній посол Польщі в Україні Ян Пекло та польський генерал Роман Полько.

На сторінці збору також є відеокomentar українського командира вертолітної частини Ігоря Садовенка, який розповідає, чому цей гелікоптер настільки важливий і для яких завдань він використовуватиметься.

Наразі організатори планують зібрати на три гелікоптери Mi2-AM-1, які придбають в українського виробника AviaGrade. Завдяки цим гелікоптерам в Україні зможуть швидше евакуювати поранених й надавати їм необхідну медичну допомогу. Суму в 8,1 млн злотих потрібно зібрати за 35 днів.

Збирають і на бойовий дрон-камікадзе

13 липня у Польщі також розпочався збір грошей на закупівлю польських бойових дронів Warmate для української армії. Ініціатором став Ярослав Стеркович, діджей та письменник, який живе в Кракові. Організатори акції планують закупити 20 безпілотників та наземну станцію управління ними. Для цього необхідно зібрати 4 млн злотих. Збір грошей організували на платформі romagam.pl (Polskie drony bojowe dla Ukrainy). Наразі зібрано трохи понад чверть необхідної суми.

«Важко оцінити наші шанси в маркетинговій боротьбі з таким розрекламованим БПЛА (йдеться про безпілотник «Байрактар» — ред.). Натомість ми прагнемо зібрати якомога більшу суму. Завдання складне, але водночас цікаве, тому що ми збираємо на 20 дронів та наземну станцію управління. Тобто це не поодинокі машина, а цілий військовий комплекс», — наголошує Ярослав Стеркович.

Warmate — бойовий дрон-камікадзе польського виробництва. Вперше був представлений у 2014 році. З того часу гарно себе зарекомендував. Останні версії БПЛА можуть знаходитись у повітрі до 70 хв та вражати цілі на відстані до 10 кілометрів. Крім того, безпілотники можна використовувати не лише для ураження ворожих об'єктів, а й для збору інформації. Тоді апарат можна повернути на базу.

Безпілотники Warmate мають бути передані Збройними силами України.

Мурал на знак подяки полякам

Український стріт-арт художник Алекс Максьов створив у Лодзі мурал із українськими мотивами. Роботу можна побачити на стіні дитячого будинку № 13 за адресою вул. Вигодна 20. Про це повідомляє Фонд Urban Forms.

Художник у стінописі зобразив ляльку-мотанку.

«На роботі зображено мотанку, ляльку-оберіг із ниток та клаптиків матеріалів. Це характерний елемент української культури», — написали у повідомленні на своїй фейсбук-сторінці члени організації. Це — символічна подяка від українця мешканцям міста за допомогу, яку вони надають дітям з України.

Алекс Максьов — стріт-арт художник з України, який спеціалізується на 3D-муралах (які створюють ілюзію тривимірності). Роботи українця прикрашають стіни у містах Норвегії, Великобританії, Німеччини та США, але досі їх не було в Польщі. До поль-

Фото з фейсбук-сторінки Фонду

ського міста український митець прибув на запрошення фонду Urban Forms.

Завдяки зусиллям організації до міста також приїхала дружина Алекса Тетяна Таланова, яка відремонтувала стіни їдальні в дитячому будинку № 1 у Лодзі. На це її надихнули розмови з евакуйованими дітьми з України, які зараз перебувають у будинку.

«В Україні» чи «на Україні»?

Протягом кількох років у Польщі точиться дискусія: яку форму використовувати, коли говориш про Україну — «в Україні» чи «на Україні»? При цьому не раз наголошувалося, що форма «на Україні» ображає українців. Нещодавно з цього приводу висловилися Рада польської мови, яка виклала офіційну позицію щодо написання виразів «на Україні/в Україні» польською мовою.

В офіційному поясненні, що було опубліковане на сторінці Ради, передусім зазначається, що звичай вживати прийменники «на» і «до» в контексті держав сформувався давно, «коли були абсолютно іншими кордони держав та відчуття державної чи династичної спільноти». Мовознавці підкреслюють, що це «релікт давньої реальності», а не «вияв сумніву щодо суверенності України, Литви, Латвії, Білорусі, Словаччини чи Угорщини».

В Раді зауважили, що звороти «до України» та «в Україні» набули останніми роками популярності, однак вони досі не вживаються частіше, ніж «на Україні», «на Україну».

«Беручи до уваги особливу ситуацію та особливі почуття наших українських друзів, які часто сприймають вислови „на Україні“ як ознаку ставлення до своєї країни як не суверенної, Рада польської мови заохочує широко використовувати вирази „в Україні“ та „до України“ та не вважати конструкції з „на“ єдино правильними», — написано у поясненні Ради. «Краще писати про війну „в Україні“, ніж „на Україні“, хоч друга версія теж не є неправильною», — підкреслюють мовознавці.

У тексті також йдеться про ширше використання конструкцій з прийменниками «в» та «до»: «Логічно визнаємо, що подібній еволюції підлягають конструкції із назвами Білорусь, Литва, Латвія, Словаччина та Угорщина».

«Водночас просимо наших українських друзів та всіх прихильників революційних змін з повагою ставитись до мовних традицій тих поляків, які казатимуть „на Україні“. Вони не висловлюватимуть таким чином жодної зневаги. Крім того, від багатьох українців-біженців ми досі чуємо «на Україні», такі контексти можна знайти в українських газетах і на порталах, хоча в офіційних текстах більшість — «в». Зміни в мові відбуваються повільно, не тільки в польській», — резюмує Рада польської мови.

Рада польської мови була створена Президією Польської академії наук у 1996 році. У 1999 році діяльність Ради була включена до положень Закону про польську мову. Рада з 38 осіб складається з діячів науки (лінгвістів та представників інших галузей: фізики, інформатики, медицини, літературознавства, мистецтвознавства, філософії, логіки, права) та культури (письменники, актори, журналісти).

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**
Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

ПОДІЇ

Мронґово «Відчуло Україну»

У відомому амфітеатрі в Мронґові 22 липня відбувся концерт «Відчуй Україну», зіркою якого став переможець Євробачення Kalush Orchestra. Основною метою заходу був збір коштів для жертв війни в Україні.

▲ Jerry Heil

▲ Wellboy

▲ Маріанна Дружинець

Захід відкрив один із гімнів українського протистояння, пісня «Пливе кача по Тисині», яку виконала Маріанна Дружинець. Далі на сцені з'явився Ігор Грохоцький, переможець талант-шоу «Голос країни». У його виконанні публіка почула, зокрема, пісні «Червона рута» та «Ніч яка місячна». Артист також виконав твір, присвячений Збройним силам України та всім її захисникам. Енергійно-сентиментальне шоу представив і гурт «Казка». Він заспівав свою найпопулярнішу пісню «Плакала», яка на каналі Ютуб зараз має понад 410 мільйонів переглядів. «Хочу вам сказати, що ви прекрасні люди. Україна це пам'ятатиме завжди», — говорила Олександра Заріцька, вокалістка «Казки», дякуючи польському суспільству за підтримку. Звертаючись же до своїх співвітчизників, які, напевно, становили більшість концертної публіки, вона висловила сподівання, що їм якомога швидше вдасться повернутися у рідні домівки. «Піднесіть свої прапори вище, бо у вас реальні кольори свободи!» — закликала вокалістка тих, хто тримав у руках державні прапори України.

Захід мав сприяти також взаємному пізнанню культури українців та поляків, тому на сцені з'явився популярний польський репер Sarius. Символічно про польсько-українську дружбу у театралі-

зовано-танцювальному шоу розповіла й молодь зі школи танцю Dance Mafia з Тернополя. Їхній виступ викликав чи не найсумнішу рефлексію про те, що через російських варварів гинуть і страждають найбільш невинні — діти. Сльози і біль, а потім радість та натхнення — це емоційна синусоїда, яку переживали глядачі цього особливого концерту.

В заході також взяли участь молоді українські виконавці: Wellboy, DAYTON та Jerry Heil. Справжнє ім'я останньої артистки — Яна Шемаєва. Вона стала популярною завдяки переспівам відомих українських та світових виконавців. «Ми вдячні кожній країні, яка нас приймає, але рідніше за дім ніколи і нічого не буде», — казала Яна Шемаєва, представляючи свою пісню «Моя дитяча мрія». У цьому творі артистка співала про мрію, якою, за словами пісні, є виїзд до США. В Мронґові вона сказала, що зараз цю мрію замінює на життя в Україні і хотіла би, щоб так само вважали її діти.

У відомих рожевих «панамках», вишитих сорочках, футболках з тризубом та відомих гаслом з острова Зміїного — врешті публіка дочекалася артистів з Kalush Orchestra. Музиканти розпочали виступ з переможної «Стефанії». «Нас об'єднує віра в сильну, незалежну і незламну Україну», — сказав зі сцени лідер гурту Олег Псюк, чим озвучив як

головну мрію мільйонів українців, так й основне гасло мронґовського концерту.

Захід організував благодійний фонд «Голос жінок України», створений Іриною Шатківською після переїзду до Мронґова задля допомоги біженцям. В ролі конферансьє, відкриваючи концерт, вона подякувала полякам за підтримку і висловила переконання у тому, що Україна остаточно поверне собі Луганськ, Донбас та все інше загарбане агресором. І на запитання, чи переможе Україна в цій війні, амфітеатр одностайно відповів гучним «Так!».

До організації заходу також активно долучилося місцеве самоврядування на чолі з бургомістром Мронґова Станіславом Булаєвським. Він зауважив, що нинішня допомога Україні — це не лише питання доброї волі і поклику серця: «Ми мусимо допомагати, бо невідомо, що буде завтра і чи вже ми, поляки, не потребуватимемо такої допомоги».

Хто ж не зміг послухати переможців цьогоорічного Євробачення, матиме нагоду у серпні та вересні, коли гурт відвідуватиме Лодзь, Білосток, Варшаву, Ряшів та Катовиці. Точний розклад концертів можна знайти на офіційній сторінці гурту у фейсбуці. ■

Григорій СПОДАРИК

Фото автора статті

▲ Dance Mafia

▲ «Казка»

▲ Ігор Грохоцький

▲ Kalush Orchestra

«Годуємо 330 тисяч людей по всій країні»

Як World Central Kitchen допомагає українцям під час війни

World Central Kitchen – це неприбуткова організація, яка вирішує питання гуманітарно-продовольчої катастрофи, що виникли внаслідок природних явищ чи війни. Її представники завжди заздалегідь відслідковують можливі кризи по всьому світу через відкриті джерела. Наразі їхні місії працюють у низці країн: Бангладеш, Афганістані, Бразилії, Мексиці та Україні.

До місії в Україні організація почала готуватися заздалегідь. Вже у середині лютого її члени були у Польщі, а 24 лютого вони зустрічали перших біженців на кордоні. Після цього почався розвиток мережі харчування – спершу так само на кордоні, потім у Львові і в різних областях. Наразі World Central Kitchen покриває всю Україну.

«Від самого початку ми знаходили партнерів, які годували всіх, кому це було необхідно, з тих залишків харчів, які в них залишилися. Ресторани на початку повномасштабної війни зачинилися і почали готувати для ЗСУ, територіальної оборони, біженців, людей, які постраждали від обстрілів. World Central Kitchen знаходила такі заклади і долучала їх до своєї мережі партнерів», – розповідає київський координатор команди Захарій Сердюк.

Наразі в Україні організація відкрила ще один напрямок – створення харчових продуктивних наборів.

«Наразі ми робимо 35 тисяч продуктивних наборів щодня і покриваємо майже всю країну. У нас є склади у Києві, Сумах, Чернігові, Краматорську, Дніпрі, Запоріжжі, Одесі та Львові. Це велика діяльність чималих команд. Наразі два наші напрямки – це продуктивні набори і гарячі страви, щодня ми годуємо 330 тисяч людей. Гарячими стравами намагаємося забезпечити насамперед людей, що проживають поблизу активних бойових дій. Також у нас є команда реагування. Нещодавно були обстріли Києва та Кременчука, наші люди першими приїхали на місце та почали годувати як постраждалих, так і команду ДСНС», – додає Захарій.

Представник World Central Kitchen розповідає, що в організації є дуже багато волонтерів, також – партнери.

«Їх неймовірна кількість – повно людей, які з початку повномасштабного вторгнення підключилися до нас. У Києві з продуктивними наборами пра-

цює приблизно 200 осіб. Також у нас у штабі є доброволець із США – Дуглас. Він юрист та донор, дуже перейнявся ситуацією в Україні і зателефонував нам, приєднався до команди. Зараз із іншими волонтерами він формує у київському штабі продуктивні набори. Команда фасує та відправляє їх, і цей склад кожного дня забезпечує 11 тисяч таких наборів», – каже Захарій.

Для World Central Kitchen операція в Україні є безпрецедентною, адже до цього вони працювали на місцях природних катастроф. У середньому представники перебували у тій чи іншій країні протягом 1-3 місяців в залежності від потреб.

«Гуманітарно-продовольча криза в Україні нестабільна: скажімо, там, де ведуться активні бойові дії, де неможливо купити харчі. Ми там повинні бути. Також ми думаємо наперед про регіони, які будуть деокуповані. Ми віримо, що невдовзі звільнять Херсон, і ми зможемо нагодувати людей, які не мають можливості купити їжу, або підтримати фермерів, що не вивезли на продаж свою продукцію – її приймаємо ми», – зазначає Захарій Сердюк.

Так, ціль фонду – не тільки нагодувати людей, а й підтримати економіку. Кожний долар, який хтось донатить із США, витрачається саме на це.

«Є декілька варіантів підтримки. Перший формат – це ресторани у США, які підключені до системи World Central Kitchen. Вони віддають нам долар чи два долари із кожного чеку. Це як система підписки на гуманітарно-продовольчу допомогу. Другий формат – це вільний донат: кожен може взяти наші реквізити та відправити гроші», – запевняє представник організації.

Наразі велика частина продуктивних наборів, які робить World Central Kitchen, формується з харчів, що надходять із Польщі.

«У нас є польський склад, польська місія, яка годувала людей на кордоні. Зараз там уже немає такого напливу людей, і вони закрилися. Скоро ми будемо переходити до формату повної закупівлі в Україні, але наразі багато продуктів надходить саме з Польщі. Ми дуже дякуємо нашим сусідам за допомогу, яку вони надають. І кожного разу, коли веземо банку тушонки, консерви, борошно або сухе молоко польського виробництва – ми неймовірно вдячні», – підсумовує Захарій Сердюк. ■

Валерія ГУРЖИЙ

Фото надані героєм статті

ПОДІЇ

Фото з сайту kozsalin.pl

«Крила наших дітей опалені війною»

Близько сотні дітей та підлітків віком від 8 до 17 років зі своїми опікунами приїхали з Івано-Франківська на відпочинок до Кошаліна – партнерського міста. Це діти, батьки яких зараз беруть участь у бойових діях або раніше були учасниками війни. Серед них також є ті, які втратили одного з батьків під час війни. Більшість дітей мешкають в Івано-Франківську, однак є і внутрішні переселенці. Двотижневий відпочинок організовує міська влада Кошаліна.

— Спочатку здається, що діти поводяться звично. Проте, коли спілкуєшся з ними трохи довше, то бачиш, що в Україні зараз кожна дитина «позначена війною». Вони запитують не про мультики, а про те, чи є в Польщі комендантська година. Розповідають про своїх батьків, які воюють на кордоні, захищаючи всіх нас. Молодші діти сприймають все на рівні відчуттів, і їм дуже важко під час війни. Тому ми вдячні полякам, що повернули нашим малюкам дитинство, — каже Христина Тимків, опікунка дітей. Вона розповідає, як дівчинка, якій усього 8 років, показувала їй на телефоні, де зараз в Україні відбуваються тривоги — у неї ж бо додаток з картою повітряних тривог. Діти, перебуваючи в Польщі, в безпеці, постійно стежать за можливими ракетними ударами, оскільки в Україні залишилися їхні родини. Мати або батько кожного з 94 дітей, які приїхали на відпочинок до Кошаліна, воюють на Сході України або раніше брали участь в АТО.

Таня, Христина та Юля, яким по 15 років, у Івано-Франківську навчаються у різних школах, а заприятелювали саме у Кошаліні.

— Попри те, що ми прибули дуже пізно, нас гарно прийняли й смачно нагодували. Перші відчуття були дещо не-

звичні... Незвичним було, що тут немає тривог, й серед ночі не потрібно схоплюватися. Тим не менш, ми жахалися від кожного різкого звуку. Коли рипіли двері в коридорі, ми гадали, що це у когось додаток передає тривогу, — розповідають дівчата. Таня зізнається, що

нарешті відчувається безпечно. Їй тут подобається, хотіла б у Кошаліні навіть жити. Вона каже, що зараз найважче — не думати про війну, не дивитися новини й вести спокійне життя, тому що ти розумієш: щодня хтось гине, а ти попри це намагаєшся жити і веселитися. А Христина додає:

— До тебе приходять розуміння, що в когось немає їжі, води, когось вбили, а ти живеш нормально, й тому відчуваєш винним. І навіть коли кажуть, що ми не переймалися й жили своїм життям — це не заспокоює, — каже Христина.

Дівчата переживають за долю тих, хто зараз знаходиться на окупованих територіях.

— Дуже важко сприймати втрату бійців, навіть коли вони незнайомі, оскільки завдяки тим військовим ми досі живі. Тому ми підтримуємо нашу армію чим можемо й ніколи не забудемо про наших хлопців, — кажуть подружки. Вони щодня волонтерять, їхні родичі підтримують грошима ЗСУ, відстежують долі загиблих та живих бійців...

Діти відпочинком дуже задоволені і вдячні полякам, що змогли сюди приїхати. Програма насичена, аби гості

з України хоч трохи відволіклися від думок про війну. Діти відвідали обсерваторію, аквапарк, кіно, побували на морі, брали участь у майстер-класі з танцю і багатьох інших заходах. Тим не менш звук сирени, швидкої чи літака відразу подумки повертає до України.

— Ми хочемо подарувати цим дітям трохи радості під час канікул. Два тижні відпочинку будуть інтенсивними, оскільки для гостей заплановані не лише різні заняття тут, на місці, а й екскурсії. Можливо, дехто з них попливе вперше кораблем і побуває на морі — це, звісно, розваги, але нам важливо, аби діти хоч на хвилину забули про війну, — каже мер міста Кошаліна Пйотр Едлінський.

— Нам подобається місто: тут старовинні будинки поряд з сучасними. Ще й прекрасне Балтійське море й класні люди. Ми вдячні волонтерам, які організовують наш відпочинок. Поляки для України роблять дуже багато, й ми їм вкрай вдячні, — кажуть маленькі українці. Дітьми опікуються волонтери з «Pracowni Pozarządowej», які у співпраці з іншими неурядовими організаціями дбають про відпочинок гостей з України.

— Подорож до Кошаліна була важкою, але нас тут прийняли настільки тепло, приязно та душевно, що діти відразу забули про складну дорогу. Тут малюкам повернули кольорове дитинство, — каже Альміра Добрівська, опікунка групи. Вона розповідає, що діти з нетерпінням чекали цієї поїздки, і навіть малята, які не надто хотіли їхати, саме у Кошаліні врешті почали посміхатися. Малі діти спочатку все сприймали напружено, наче налякані «їжачки», але минуло декілька днів, і вони почали усміхатися і радіти — як звичайні малюки.

— Тут дуже гостинні люди — вони допомагають чим можуть і ставляться як до своїх, щоби тільки нам тут жилося добре, — кажуть Микола, якому 16 років, та 14-літній Андрій. Вони розповідають, що перші ночі на новому місці були незвичними: попри те, що не було сирен, все ж відчувався неспокій. Спочатку батьки телефонували до дітей чи не щодня і питали, як вони почуваються.

— В Україні не знаємо, що відбуватиметься не те що завтра, а наступної хвилини. А тут, в Польщі, живеться тихо, спокійно й добре. Зараз у нас немає безпечних місць, тому що ворог дуже підлий і підступний. Та український народ є незламним та сильним, і ми переможемо! Тому ми хочемо бути корисними і щодня допомагаємо нашим військовим, — кажуть хлопці, які є волонтерами.

— Для мене незвичним було те, що о 23:00 не вмикається світло, як в Україні, коли починається комендантська година. Треба було щоразу нагадувати собі, що ми зараз у Польщі... А коли їздили на пляж, бачили там дуже багато молодих чоловіків. В Україні зараз на вулицях самі жінки, діти та літні люди... Ми постійно реагуємо на незвичні звуки — діти лякаються навіть мототицями, які проїжджають неподалік, — каже Альміра Добрівська.

Колись приятелька з Польщі подарувала Альмірі горнятко, на якому було написано: «Приятелі — це янголи, які допомагають нам стати на ноги, коли наші крила забувають, як літати».

— Коли почалася війна, й поляки першими простягнули нам руку допомоги, я відразу сказала: наші крила опалені війною, й поляки ставлять нас на ноги. Саме вони не дають нам впасти, — зі сльозами на очах каже Альміра. ■

Анна ВІННИЦЬКА
Фото авторки статті

ПОДІЇ

Фото надана парафія

Святкування у Любліні

10 липня 2022 року у Любліні відбулося урочисте святкування 35-ліття відновлення греко-католицького душпастирства у цьому місті. Воно розпочалося з архиєрейської літургії за участі владик з України, Німеччини та США.

Подія відбувалася у церкві св. Йосафата, заснованій у другій половині XVIII століття грецькою православною діаспорою константинопольського патріархату. Після розподілу Речі Посполитої храм був перейнятий оберпрокуратором Священного синоду у Москві. А у 1922 році церкву передали Люблінській римо-католицькій єпархії в обмін на греко-католицький монастирський комплекс на вулиці Руській.

На 300-річчя мученицької смерті св. Йосафата церкві надали його покровительство, а рішенням місцевого єпископа її передали управлінню митрополита могольовського Едварда Роппа. Із 1924 року храм служив для потреб Місійного інституту, де навчали священнослужителів для душпастирської праці в Радянському Союзі.

Після закінчення Другої світової війни й до сьогодні церква служить дочернім храмом римо-католицької кафедральної парафії. У вісімдесятих роках XX століття саме ця парафія стала осередком відновлення українського греко-католицького душпастирства у Любліні.

Як зазначив о. Стефан Батрух, історія цього місця пов'язана з історично-політичним контекстом. «Беручи до уваги нинішні обставини та потребу якнайширшої польсько-української співпраці, існує велика ймовірність, що в майбутньому тут можна буде реалізувати ідею єдності Церкви в розмаїтті її традицій. Хочу висловити велику вдячність усім присутнім, які розуміють та підтримують саме такий напрямок розвитку та ідею творення нового осередку душпастирського служіння у цьому місті», — наголосив о. Батрух.

Літургію очолив владика Богдан Дзюрах, апостольський екзарх у Німеччині та країнах Скандинавії. Йому співслужили владика Венедикт Алексійчук, єпископ єпархії Святого Миколая у Чикаго (штат Іллінойс, США), та владика Степан Сус, єпископ курії киево-галицького Верховного архієпископства.

Як зазначив о. мітрат Стефан Батрух, парох греко-католицької парафії та очільник Фонду духовної культури пограниччя, Люблін завжди відіграв важливу роль у житті греко-католицької церкви у Польщі. Саме тут понад 50 років тому, у 1960-х, дозволили навчатися греко-католицьким семінаристам. Пізніше ці священники працювали у парафіях по всій Польщі у важкі комуністичні часи, коли діяльність церкви була дуже обмеженою і, по суті, не була офіційною. Загалом, із юридичної точки зору її ніколи не забороняли жодним документом, але всі структури були ліквідовані, церква була позбавлена статусу юридичної особи та діяла нелегально. Завдяки співпраці з римо-католицькою церквою греко-католицькі кандидати до священства за згодою місцевого люблінського єпископа змогли продовжити навчання. Тому Люблін був надзвичайно важливим центром відродження.

Отець Стефан зазначив, що після початку повномасштабної російської агресії проти України кількість українських громадян у Польщі зросла у декілька разів. «Ми намагаємося оперативно реагувати на їхні потреби, співпрацюючи з різними неурядовими організаціями, щоби відповідати на різноманітні виклики, забезпечувати гуманітарну, адміністративну, психологічну та матеріально-технічну допомогу. Наприклад, у великодній період під нашою опікою перебувало кілька тисяч людей, які брали участь у богослужіннях та різноманітних інтеграційних зустрічах. Ми постійно підтримуємо сім'ї у повсякденному житті, зокрема у вивченні польської мови. Треба весь час підлаштовуватися під ситуацію, бути гнучкими. Потреб дуже багато, ми стараємося зробити все, що в

наших силах», — запевнив о. Батрух. Він нагадав, що у 2023 році греко-католицьке душпастирство відзначатиме 30-річчя офіційного створення греко-католицької парафії. «Озираючись назад, ми бачимо, що наша душпастирська праця була і залишається надзвичайно важливою та необхідною. Ми постійно вчимося в Любліні, як будувати католицьку церкву в її розмаїтті традицій і духовності», — сказав о. Стефан Батрух.

У своїй літургійній проповіді владика Богдан Дзюрах замислився над значенням плекання святості у парафіяльній спільноті. «Парафія розпочинається з покликання до спільноти — з Богом і між собою: „Де двоє або троє зібрані в моє ім'я, там я посеред них“ (Мт. 18, 20). Ось — образ Церкви. Зрештою, не так важливо, скільки нас є, важливо, щоб Христос був з нами і посеред нас! І наш християнський привіт „Христос посеред нас!“ — „Є і буде!“ — це не просто побожне привітання, це визнання віри у Христа Воскреслого, який перебуває завжди з нами і який нас гуртує у спільноту учнів, носіїв Його божественного вічного життя», — мовив Богдан Дзюрах, привітавши усіх присутніх із святом.

З окремим словом подяки проповідник звернувся до представників польського народу: «Незламну силу єдності і милосердної любові ми, українці, відчуваємо сьогодні, коли наші брати і сестри поляки відкрили не лише кордони, але й свої домівки і серця в умовах горя і страждань нашого народу. Ми пам'ятаємо, що Польща була першою країною у світі, яка визнала незалежність України понад 30 літ тому, і сьогодні Польща першою відкрила свої кордони для мільйонів наших краян, виявляючи братерську позицію справжнього сусіда і приятеля. За це сьогодні ми їм кажемо від щирої душі наше сердечне „Спасибі!“ — „Bóg zapłać!“».

«Тому я бажаю нам усім, аби ця наша люблінська давня і така молода громада була для всіх вас кошиком і школою справжньої святості — за молитвами Пресвятої Богородиці і всіх Святих і Праведних української землі», — сказав на завершення апостольський екзарх для українців візантійського обряду у Німеччині та країнах Скандинавії, владика Богдан Дзюрах.

У межах святкування у конференц-залі при храмі св. Йосафата відбулася зустріч українських офіцерів багатонаціональної Литовсько-польсько-української бригади та їхніх родин з владикою Степаном Сусом, головою душпастирсько-міграційного відділу Патріаршої курії УГКЦ у Києві, капеланом ЗСУ і Академії сухопутних військ. Владика поділився досвідом служіння військовим, особливостями капеланства в часи російсько-української війни, потребами, які існують серед військових, тонкощами і деталями свого служіння. На зустрічі також був присутній в.о. генерального консула у Любліні Артем Валах.

Після літургії у Домі надії організації «Карітас» відбувся концерт сестер Тельнюк, які презентували частину програми «Agnus Dei» та нові твори. Завершилася подія чагуванням, спільними розмовами та обміном досвідом пережитих подій. ■

Оксана БАСАРАБА

8-мі Дні української музики у Варшаві

Дні української музики у Варшаві — музична подія варшавського Фонду «Pro Musica Viva», яка вже 20 років знайомить польського слухача з надбаннями українського музичного мистецтва. Принцип заходу — презентувати українську музику від найдавніших її проявів до сучасності, за участю як українських, так і польських музикантів. До 2019 року фестиваль відбувався нерегулярно — проходив в 1999, 2001, 2004, 2012, 2019 роках. Підтримка міста Варшави у формі 3-річної дотації дозволила переформатувати акцію на щорічну подію, що дозволяє українській музиці регулярно з'являтися в культурному просторі столиці Польщі.

Роман РЕВАКОВИЧ,
художній директор фестивалю

Головна мета фестивалю — донести до польського суспільства інформацію про високу українську культуру в умовах майже повної відсутності українського репертуару в польських культурних закладах. Організація концертів в головних музичних залах Варшави дозволяє ставити українські твори в контекст інших музичних заходів та заохочує музичну публіку пізнавати твори українських композиторів, чий імена, як правило, не відомі не тільки пересічному меломану, але й професійній музичній аудиторії. До-

помагає цьому запрошення знаменитих, авторитетних виконавців.

В цьому році в концертах 8-х Днів української музики у Варшаві виступатимуть: український піаніст Дмитро Чоні, лауреат багатьох світових музичних конкурсів, варшавський ансамбль сучасної музики Chain Ensemble під диригуванням відомого польського віолончеліста Анджея Бауера, а у фінальному концерті візьмуть участь хор та оркестр варшавської Національної філармонії зі знаменитими солістами — Тамарою Колінкіною — сопрано, Наталкою Половинкою — мецо-сопрано та Губертом Запюром — баритон. Третім концертом диригуватиме автор цієї статті, який є також ініціатором і засновником фестивалю, добір програми — це мій авторський проект. Будівання репертуару такого заходу — завжди велика дилема: що показати зараз, а що перенести на майбутнє. І завжди замало концертів, щоб представити більший діапазон української музики і належно показати

її красу та вагомість. Але творчість — це вибір. Цього року ми виконаємо твори Валентина Сильвестрова, Леоніда Грабовського, Олега Безбородька, Юрія Ланюка, Олександра Щетинського, Олександра Шимка, Золтана Алмаші та Богдани Фроляк. Всі концерти транслюватимуться онлайн на платформі YouTube. Присвячуємо їх Україні, яка захищається від російського агресора!

Такого масштабу акція неможлива без підтримки. Цього року фестиваль спирається на фінансування виключно польських установ. Головні партнери фестивалю — польський Банк крайового господарства BGK та Фонд Most the Most. У 2022-му маємо третій фінансовий транш в межах 3-річної дотації міста Варшави. Підтримало нас також Міністерство культури та національної спадщини Польщі у співпраці з Національним інститутом музики і танцю. Черговий раз маємо фінансування від Товариства авторів ZAiKS, Спілки MagoVOX та Товариства охорони прав виконавців STOART. В організації фестивалю нас підтримують також: варшавська Національна філармонія, Об'єднання українців у Польщі та фонд «Наш вибір». Наші медійні партнери: польське телебачення TVP Kultura, польські часописи «Тіна» та «Пшияцюрка», «Наше слово» — український тижневик, що виходить в Польщі, та медійні партнери в Україні — «Україна молода», «Лівий берег», «Укрінформ» і «Music Review».

Запрошуємо на 8-мі Дні української музики у Варшаві. ■

Лемківська Сторінка

Дитячо-молодіжний колектив
«Лемківський перстеник» з Гладішева

Лемківський ансамбль
пісні і танцю «Кичера»

Продовження з 1 сторінки

До його слів доєднався і православний єпископ. «150 днів трагічної російської агресії на багатостраждальну Україну. В наших церквах, православних і греко-католицьких, молимося передусім за мир. І нехай з цього ватряного поля лунає наша молитва за мир. Щоб відступив агресор від нашого болюбивого українського народу», — закликав єпископ Паїсій.

Про війну в Україні, звісно, говорили усі гості події. Серед них були депутати Сейму, представники малопольського воєводи та органів місцевого самоврядування, українські дипломати, член Спільної комісії уряду та нацменшин, представники громадських організацій тощо. Пролунали і слова подяки польському уряду та народу за допомогу Україні та українцям.

«Ватра — це полум'я, яке також символізує радість від того, які нові, теплі та міцні стосунки будуються між польськими та українськими дітьми. Тому від цілого українського народу хочу подякувати польським сестрам та братам за цю велику підтримку», — сказав генеральний консул України в Кракові Вячеслав Войнаровський.

Офіційні гості наголосили, що через рік зустрінуться у Ждині, аби разом святкувати перемогу України.

Історія зробила коло

Один з вечорів заходу було присвячено жертвам російської агресії. У концерті «Ватра солідарна з Україною» взяли участь співачка Юлія Дошна з Лося разом із синами, вокалістка Наталія Криничанка зі Львова та група автентичного співу з Лося «Рути Увити» («Ruty Uwite»). Під час виконання пісень на сцені показували кадри з війни.

Серед учасників цього концерту була, зокрема, 85-річна Марія Павленко. Вона народилася у селі Обша біля Білгорая (Люблінське воєводство). У 40-х роках була виселена в Україну. До 2014 року мешкала на Донеччині. Опісля переїхала жити до Бучі.

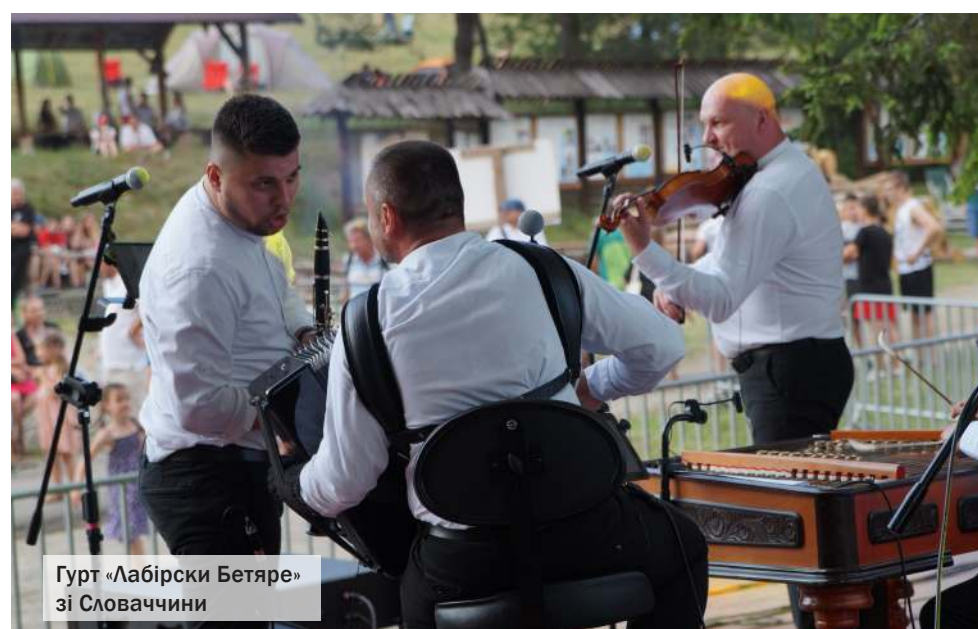
— Історія моєї мами — це війна. Вона ніколи в свідомому житті не виїжджала з України. Тепер історія зробила коло. Невже треба було цієї війни, щоб приїхала відвідати свої рідні землі! — плачучи сплескує руками дочка пані Марії, Валентина Павленко. Як розпо-

відає українка, уже п'ять місяців мешкають у рідні з Польщі. — Наша родина співоча. Де можемо, там співаємо і виступаємо, — додає. Хоча їх не було у списку виконавців, організатори дали змогу родині Павленків виступити на сцені.

— Ми вважали, що ніхто з України до нас не приїде. Але багато лемківських організацій і артистів самі повідомили, що хочуть бути у Ждині. Вони заявили, що прийдуть обмеженим складом, без чоловіків, без хлопців, які танцюють. Кажуть, що їм важливо бути тут, на Лемківщині, — каже голова Об'єднання лемків.

Серед таких артистів, зокрема, Ксенія Пранничук та Галина Баранкевич з Івано-Франківська.

— Лемківськими піснями я не надто довго займаюся. Може, років десять. Але моє коріння лемківське. Моя баба — з села Верхівня-Велика у Новосанчівському повіті. Вона з родиною була виселена на Луганщину, яка зараз окупована. Бабця мала кілька років, коли її вивезли. Але все пам'ятала. Завжди казала, що у степу бракує їй гір, бо «без гір навіть немає на чому ока сперти», — розповідає сімейну історію Галина Баранкевич, українська акторка та співачка (заслужена артистка України). Як вона зазначає, бабусі так і не вдалося відвідати рідне село. У 2014 році співачка записала альбом з лемківськими піснями «Вигнані з Раю». На основі тих пісень виник проєкт драми-концерту «Вигнані з Раю». Черговий її

Гурт «Лабірски Бетаре»
зі Словаччини

проєкт — це документальна вистава на тему війни, у якій звучать лемківські воєнні пісні.

— Може, це нескромно звучить, але мені подобається мій голос саме в лемківських піснях, — зазначає Галина Баранкевич.

— Був час, коли в хаті не можна було співати українських, у тому числі лемківських пісень. Але моя бабуся, яка родом з села Одрехова на Сяніччині, розповідала мені нашу сімейну історію, вчила. Уже дорослою я зрозуміла, що лемківські пісні — це мій напрямок. Тепер доношу лемківську культуру своїм дітям, — каже Ксенія Пранничук. Співачки у Ждині пред-

ставили свій дебютний проєкт «Етно-формація».

А взагалі на «ватру» з України приїжджають і гості, не лише ті, хто має лемківське коріння.

— Я не лемківського походження, проте почувуюся тут як дома. Я щиро вболіваю за етнос лемків. Тому я тут, — каже Тетяна Скоромна, майстриня зі Львова, яка на «ватрі» проводила майстер-класи з розпису ікон на склі. Проте львів'янку та організаторів заходу об'єднує ще одна річ — допомога Україні. Разом із секретарем ОЛ Наталією Гладик з лютого займаються збором допомоги. Зараз зосередилися на закупівлі генераторів струму для ЗСУ.

— Треба знайти кошти, придбати генератор і доставити на передову. Буває важко, але якщо порівнювати наше завдання з місією, яку на передовій виконують бійці — то наша праця нескладна, — зазначає майстриня.

В межах фестивалю відбулося вручення нагород «Вірний предкам». Цього року за вагомий вклад у збереження пам'яті та історії українців у Польщі та дослідницьку роботу премією нагородили Лідію та Олександра Колянчуків та д-ра Євгена Місила. Крім того, відзначили Велимира Паплацького, який отримав нагоду за збереження та розвиток культурного та громадського життя русинів-українців у Сербії. ■

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

Вручення нагороди
«Вірний предкам»
Лідії та Олександрові
Колянчукам

Історія

Короткий шлях славного гетьмана

Він знаходився при владі менше року, потім був викликаний до Санкт-Петербурга, декілька місяців зазнавав допитів і помер у в'язниці. В першій половині свого життя мав великі статки, наприкінці втратив все, заслуживши, натомість, посмертну славу. Тарас Шевченко назвав його «славний Полуботок», а Симон Петлюра вважав, що його ім'я має носити перший полк незалежної України. Іменем Полуботка названі вулиці, його життєвий шлях відображений у книгах і кінофільмах, на картинах і марках. А почався він зі старовинного міста Чернігова.

Боротьба
за владу і багатства

Звідси походили його предки; батько Леонтій Полуботок був чернігівським сотником, пізніше увійшов до кола генеральної старшини. Павло Полуботок виявився спритнішим за батька: 1705 року він став полковником Чернігівським. Через три роки в Україні відбулись радикальні зміни: війна зі шведами, їхня підтримка Мазепою і розправа осатанілого Пйотра Першого із «мазепинцями». Коли (в листопаді 1708 року) московський цар розпорядився скликати старшинську раду у Глухові, то першим сюди примчав саме Павло Полуботок. Мав надію — буде обраний новим гетьманом. Та Пйотр гадав інакше: всіх попередників Мазепи він вважав «зрадниками», а Полуботок видався йому особливо підозрілим. За деякими джерелами, він промовив: «Цей дуже хитрий, він може зрівнятися із Мазепою». І запропонував обрати Івана Скоропадського. Але, щоб підкупити Полуботка та інших полковників, Пйотр став роздавати їм конфісковані у Мазепи та його соратників землі й маєтки. В грудні 1708 року Полуботок приїхав у Лебедин, де відбувалась розправа над «мазепинцями», і отримав у «вічне володіння» маєток Любеч. Пізніше у його власності опинилося близько 3200 селянських дворів, значна кількість млинів, гуралень, рудень та гут, він став торгувати зерном, горілкою, тютюном. Прибав маєтки в різних місцях Лівобережжя, найкращі з яких були у Чернігові та його околиці — Застриженні. Полуботок вкладав гроші в дорогі картини, ікони, зброю, золото й коштовності. Він став справжнім козацьким «олігархом», найбагатшою людиною Лівобережжя, хоча це й не забезпечило йому спокою.

Перетворення України
на колонію Московії

1717 року померла перша дружина Полуботка, з якою він мав п'ятеро дітей; наступного року полковник Чернігівський одружився вдруге. Про нього ходили чутки, що він підтримує зв'язки з гетьманом-емігрантом Пилипом Орликом. Московські урядовці з підозрілістю стежили за діями козацької старшини. Населення постійно страждало від поборів і дій розташованих в Україні московських військ. Козацькі полки почали використовувати не тільки у військових походах, а й як робочу силу, на будівництві та ритті каналів. Сам Полуботок 1721 року водив загін до Ладоги, де від тяжкої праці, голоду й хвороб померла третина козаків. Він бачив це, але вдяти нічого не міг.

В липні 1722 року помер Скоропадський. Наказним гетьманом відразу ж був обраний Павло Полуботок. Прийшов і царський указ, який дозволив йому тимчасово виконувати обов'язки гетьмана. Разом з тим, у Глухові знаходились і члени Малоросійської колегії на чолі з президентом — бригадиром Степаном Вельяміновим. Він мав значні повноваження — право розглядати скарги від населення і «захистити» ко-

заків, збирати податки, контролювати діяльність Генеральної військової канцелярії і втручатися в усі сфери життя. Під виглядом «захисту» простого люду це робило розкол у суспільстві і послабляло владу гетьмана. Полуботок намагався протистояти московитам, але сили були нерівні. Кажуть, що Вельямінов заявив йому: «Що твоя служба проти моєї, ти бачиш, що я бригадир і президент, а ти переді мною — ніщо!» Таке ставлення царського «холопа» до очільника козацької держави наочно показало становище, в якому опинилася Україна.

Санкт-Петербург:
«Гра kota з мишами...»

Полуботок звертався до царя і високих чиновників з листами, чолобитними й клопотаннями. На самого гетьмана теж постійно йшли доноси. Врешті Пйотр вирішив викликати гетьмана для пояснень до столиці. В червні 1723 року Полуботок разом із представни-

ками козацької старшини виїхав із України. Він тоді не знав, що вже не повернеться. В Санкт-Петербурзі козацьку делегацію зустріли приязно, приймали в палаці і будинках столичної знаті. Але Пйотр був людиною підступною. В той час як українців заколихували дружніми розмовами, він направив до України одного з офіцерів Александра Румянцева, щоб зібрати побільше компрометуючих матеріалів на гетьмана. Однак останній теж був, як кажуть росіяни, «не ликом шитий». Він дізнався про перевірку і негайно віддав наказ знищити все, що могло йому зашкодити. Крім того, в серпні 1723 року на річці Коломак (на Полтавщині) була скликана козацька рада. До столиці імперії направили дві чолобитні, в яких козацька старшина прохала царя повернути українцям втрачені права й вольності, припинити діяльність Малоросійської колегії і дати можливість обирати гетьмана. Історик і дослідник життя Полуботка Олександр Коваленко вважає, що ці чолобитні були інспіровані самим гетьманом, який не врахував «запальний, екзальтований і експресивний» характер царя. Ознайомившись із чолобитними (а це сталося в таверні!), збуджений, напевно, ще й випитим, Пйотр вибухнув гнівом. Він наказав заарештувати «малоросів» і кинути їх до Петропавлівської фортеці. Гра «кота з мишами» припинилась.

Петропавлівська фортеця:
шлях у безсмертя

Отже, в листопаді 1723 року Полуботок і його супутники опинилися в напівтемних і сирих казематах фортеці. Розпочались допити й тортури з метою добитися зізнань у скоєнні «злочинів». «Доказів», які привіз Румянцев, було не-

достатньо: доноси про хабарі, привласнення певних коштів, «недоброзичливість» до вищої влади... А потрібно було щось суттєве, близьке до «державної зради». Та знайшлися й серед українців люди, готові прислужитися тиранові. Так, відомий церковний діяч Феофан Прокопович написав донос про стосунки Полуботка із Пилипом Орликом. Навряд чи це було можливим, але в хід пішло все! А невдовзі в фортецю, до Полуботка, прибув сам імператор. Невідомо, про що вони говорили, але гетьман в цей час був вже тяжко хворий. Помер він 29 грудня 1724 року і був похований на цвинтарі церкви святого Сампсонія за Малою Невою. Така смерть, в протистоянні з тираном, зробила Павла Полуботка безсмертним.

Спадок для нащадків

З його іменем пов'язані дві легенди: перша — що він залишив в одному з англійських банків величезні (на сьогоднішній день) багатства, і друга — що виголосив перед своїм катом Пйотром промову. Золота не знайшли, а от промову вважають по-справжньому золотом. Вона написана явно пізніше і надрукована в історичних працях. Надзвичайно актуальна й сьогодні, бо тиран путін маніакально повторює згубний шлях свого далекого попередника. «Ви засліплені величчю і могутністю, яку послали вам щедроти Божі, не думаєте про Боже правосуддя, — йдеться в промові, — ...ви не матимете жодного зиску від розору цілого народу: адже яка то слава — володарювати силою і карами над нікчемними рабами... Подумайте, що ви складатимете звіт Панові всіх панів за несправедливості, яких завдаєте народу...» Багато людей проклинали Пйотра, як і нині проклинають путіна. І є якась вища сила, яка карає катів людських. Пйотр помер у страшних муках через місяць після смерті Полуботка. Кара наддодана й путіна, і потрапить він не до «раю», як любить про це говорити, а зовсім в інше місце. ■

Анатолій ШОРОХОВ
Фото з Вікіпедії

Інститут досліджень української діаспори імені професора Любомира Винара Національного університету «Острозька академія» реалізовує проєкт зі збору, документування та зберігання відомостей про діяльність українських осередків за кордоном із метою допомоги Україні під час російсько-української війни – «Єдність – наша сила».

Зібрана інформація буде зберігатися в електронному архіві Інституту, що згодом дозволить дослідникам використовувати ці матеріали. У межах проєкту публікуватимуться дайджести, які ілюструватимуть важливу роль закордонного українства в підтримці України.

Інститут відкритий до співпраці: якщо ви маєте новини, які хочете, щоб з'явилися у дайджесті, а також на офіційних медіаресурсах Інституту, можете надсилати їх на електронну адресу: diaspora@oa.edu.ua

Про зусилля українських громад, спрямовані на підтримку України, можна дізнатися більше на офіційній фейсбук-сторінці Інституту: facebook.com/idud.oa

ПОРАДИ МІГРАНТАМ

Як українцям підтвердити інвалідність у Польщі

З 24 лютого в Польщу, тікаючи від війни, приїхало, за різними даними, від 2 до 4 мільйонів українців. Значна кількість вимушених переселенців – сім'ї людей з інвалідністю. Ця група людей належить до малозахищених, тобто тих, хто потребує постійної опіки, фінансової та соціальної допомоги. Найбільше допомоги люди з інвалідністю можуть отримати, підтвердивши свою інвалідність у Польщі. В цій статті ми детально опишемо: що саме дає таке посвідчення, як його отримати та що робити далі?

Перше питання, яке виникає у людей: а чи треба підтверджувати інвалідність, якщо є українське посвідчення?

З українським посвідченням є певні складнощі: по-перше, воно українською, часто виписане просто від руки в службах соціального захисту та буквально становить малозрозумілий папірець-книжку. По-друге, номер посвідчення може навіть не бути в загальній українській базі, оскільки воно видається в певних районних організаціях, і саме районна організація нараховує кошти. Один з варіантів взаємодії з таким посвідченням – зробити завірений переклад у нота-ріуса, але це теж напівміри, оскільки так ваш номер посвідчення все одно не потрапляє до польської бази і невидимий для держави. З таким перекладом ви можете швидше потрапляти у хоспісні та паліативні служби, іноді до лікарень, але це все залежить індивідуально від спеціалістів, з якими домовляєтесь. Що ж робити? Адже в Україні ті, хто проходить цей шлях, іноді витрачали роки на оформлення інвалідності, а більшість українців сподіваються на швидке повернення додому і не хочуть знову починати довгі процеси.

Тож ви маєте знати:

1. Оформлення інвалідності у Польщі вимагає двох з половиною місяців.
2. Ви відвідаєте лише дві установи.
3. Самій людині з інвалідністю потрібно бути присутньою тільки на приїмні у лікаря.

Що ви можете отримати, оформивши інвалідність:

1. Соціальні виплати на людину в розмірі 239 злотих.
2. Виплату на опікуна, якщо він не може працювати і має 24/7 опіку над людиною з інвалідністю – 2000 злотих.
3. Безкоштовну реабілітацію.
4. Безкоштовне паркування транспортного засобу на три роки по всій території Євросоюзу.
5. Рекреаційні путівки.
6. Компенсацію засобів реабілітації.
7. Компенсацію оплати спеціалізованих закладів освіти.
8. Безкоштовний проїзд у громадському транспорті.
9. Компенсацію медикаментів.
10. Спеціальні пропозиції роботи та пільги.

Як бачите, список об'ємний і дуже корисний, але є свої умови:

1. Польща має своє кодування ступеню інвалідності, і воно часто не збігається з українським. Так, наприклад, дуже багато дітей зі встановленим аутизмом в Україні не змогли його підтвердити у Польщі. Ви маєте бути готові, що не

все з вищеперерахованого буде доступне для вашої людини з інвалідністю.

2. В деяких установах ZUS (місцях, де ви саме оформлюєте виплати після отримання посвідчення) просять відмовитись від українських соціальних виплат. Іноді виплати в Україні можуть бути вищими, тому ви можете не оформлювати польські виплати, але залишити собі посвідчення для проїзду, реабілітацій, спеціальних закладів освіти та паркування.

Як оформити документи – на прикладі Кракова:

1. Зробити переклад медичних висновків та висновків, можна просто через онлайн-перекладач.
2. Отримати висновок від місцевого лікаря за вашою спеціалізацією: невролога, психіатра, офтальмолога, отоларинголога та інших. Нагадуємо, що приватна мережа LuxMed надає безкоштовну медичну допомогу та має україномовну лінію за номером телефону (+48) 22 45 87 007 з 9:00 до 17:00. Виписки з LuxMed приймають так само, як і з державних поліклінік.
3. Далі потрібно зібрати документи: паспорт людини з інвалідністю та опікуна, PESEL, переклади висновків лікарів та приїхати до Miejski Zespół Do Spraw Orzekania O Niepełnosprawności. В Кракові він знаходиться на Dekerta 24.
4. В приміщеннях цих закладів є автомат електронної черги. Вам потрібно обрати перший пункт «А» і дочекатись своєї черги.
5. Консультант допоможе вам заповнити анкету. Також ви можете самостійно роздрукувати заяви і прийти вже з готовими, знайти їх можна за посиланням на bir.krakow.pl. Але я раджу все ж робити усе з консультантом, оскільки труднощі перекладу можуть зіграти вам не на руку. Після заповнення заявки консультант проінформує вас про терміни розгляду, зазвичай вони становлять місяць.

6. Далі прийде замовлений лист з листиношею, який він має вручити особисто вам у руки.

7. В листі ви або знайдете дату вашої комісії (більшість з них віртуальні і не потребують особистої присутності), або ж прохання додати ще якісь документи для остаточного рішення.

8. Після отримання листа з підтвердженням про інвалідність ви знову приходите до Miejski Zespół Do Spraw Orzekania O Niepełnosprawności. Раджу мати при собі 2 фото людини з інвалідністю як для документів, це дозволить консультанту одразу оформити заяви на пластикові документи. Також, якщо ви оформлюватимете посвідчення для паркування (це окрема картка), потрібно буде сплатити за неї близько 30 злотих. Така картка діє кілька років і друкується тиждень. Основне посвідчення друкується 2 тижні. Тож через 2 тижні вам надійде повідомлення про готовність усіх карток, і ви зможете їх забрати.

Що робити, якщо інвалідність не підтвердили?

Перше і головне – не лякатись, у багатьох поляків теж не виходить з першого разу, і це абсолютно нормальна практика повторювати заявку.

Друге – у тому ж Miejski Zespół Do Spraw Orzekania O Niepełnosprawności написати апеляцію. Вам не потрібно буде знову все збирати і проходити всі кола подачі документів.

Що робити після отримання посвідчення інвалідності?

Карта паркування не потребує жодних додаткових дій, її просто розміщують на лобовому склі, і це дає право на безкоштовне паркування в спеціальних місцях (помічених синім кольором) в усіх країнах ЄС протягом трьох років. ■
Нія НІКЕЛЬ

Грошова допомога українцям з інвалідністю від РСРМ

Польський центр міжнародної допомоги відкриває онлайн-реєстрацію в програмі грошової допомоги українцям з інвалідністю, які прибули до Польщі після 24 лютого 2022.

Програма спрямована на поміч громадянам України і громадянам країн, що не входять до ЄС, якщо такі громадяни можуть підтвердити постійне проживання в Україні на момент 24 лютого 2022 і мають інвалідність або є опікунами осіб з інвалідністю (якщо такі є) і відповідають наступним критеріям:

- виїхали з України та прибули у Польщу, перетнувши її кордон після 24 лютого 2022 напряму чи через треті країни;

- ніколи не отримували грошову допомогу від Польського центру міжнародної допомоги (РСРМ), включаючи інші програми (грошова допомога на працю, багаточільова грошова допомога). Будь ласка, майте на увазі, що це також стосується отримувачів, що вже завершили свої контракти на грошову допомогу з РСРМ. Реєстрація відкрита тільки для НОВИХ учасників програми.

- можуть пред'явити документи, які видані українськими чи польськими офіційними закладами і підтверджу-

ють першу або другу групу інвалідності або (у випадку дитини) інвалідність без призначеної групи;

- є опікунами дитини-інваліда (батьки або інші офіційні опікуни), або, у випадку дорослих з інвалідністю, офіційні опікуни, зазначені в документах про інвалідність. Опікун може зареєструватися разом з особою з інвалідністю, яка відповідає всім зазначеним вище критеріям, якщо обидва, і опікун, і особа з інвалідністю, мешкають у Польщі.

Яку саме допомогу я можу отримати?

- учасники програми, що відповідають критеріям, будуть отримувати 710 PLN на одну особу;
- грошова допомога буде зарахована прямо на банківський рахунок отримувача;
- грошова допомога буде надходити раз на місяць впродовж 6 місяців.

Як можна стати учасником програми?

- заповніть форму онлайн-реєстрації за посиланням: ee.humanitarianresponse.info/single/WADIf9ef

- якщо Ви відповідаєте критеріям і пройшли попередній відбір до програми, Ви отримаєте SMS-повідомлення з запрошенням з'явитися на особисту реєстрацію до реєстраційного центру РСРМ у Варшаві. Реєстрація не обмежується тільки тими, хто проживає у Варшаві, однак подаватися на допомогу можуть лише ті, хто зможе особисто

приїхати до варшавського реєстраційного центру.

Будь ласка, майте на увазі:

- заповнення реєстраційної форми не гарантує, що Ви будете обрані для участі в програмі і отримаєте допомогу. Процес відбору подавачів, що відповідають критеріям програми, буде базуватися на групі інвалідності та порядку подачі заповненої форми онлайн-реєстрації, в залежності від кількості заявок.
- РСРМ залишає за собою право закрити та/чи змінити систему онлайн-реєстрації на власний розсуд в залежності від кількості заявок.
- РСРМ просить тих, хто заповнює форму онлайн-реєстрації, утриматися від подавання однієї і тієї ж анкети більше одного разу. Подання даних однієї і тієї ж особи декілька раз підвищує ризик перевантаження системи і призводить до затримки обробки даних.

Які документи треба брати до реєстраційного центру?

Якщо ви відповідаєте критеріям і були відібрані до участі у програмі, Ви отримаєте SMS-повідомлення від РСРМ із запрошенням особисто з'явитися на реєстрацію до реєстраційного центру РСРМ у Варшаві. Будь ласка, візьміть із собою:

- Ваш паспорт, ID чи інший документ, що може підтвердити Вашу особу та громадянство України або факт постійного проживання в Україні на

23 лютого 2022 року (та/чи члена Вашої родини з інвалідністю, що подається на допомогу). Документи, завантажені у додаток Дія, також приймаються;

- будь-який документ, що може підтвердити дату прибуття до Польщі (та/чи члена Вашої родини з інвалідністю, що подається на допомогу). Документи, що приймаються: штамп у паспорті, офіційний документ, виданий представниками польської прикордонної служби, офіційний документ, виданий українським консульством у Польщі;

- офіційний документ, виданий польським чи українським офіційним закладом, що підтверджує групу інвалідності або, у випадку дитини, інвалідність без призначеної групи;

- номер PESEL (сканкопія чи фото документа також приймаються);

- ІНН (ідентифікаційний номер платника податків в Україні) – сканкопія чи фото документа також приймаються;

- документ, що підтверджує відкриття польського банківського рахунку, в якому чітко зазначено номер банківського рахунку, на який буде перераховуватися грошова допомога, та ім'я та прізвище власника рахунку. Банківські рахунки родичів також приймаються, однак при реєстрації необхідно надати наступну інформацію про власника: ім'я та прізвище, PESEL, номер телефону, дата народження, ІНН (ідентифікаційний номер платника податків в Україні). ■

Польський центр міжнародної допомоги
rscpm.org.pl

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Прощання з професоркою Вандою Ходинською
(1925-2022)

Професорка Ванда Ходинська, яка протягом багатьох років працювала вчителькою історії середніх шкіл у Бартошицях, відійшла до вічності 16 липня 2022 року.

У 1950 році, після закінчення Вищої педагогічної школи у Варшаві, розпочала роботу в Педагогічному ліцеї в Лідзбарку-Вармінському. Однак у 1952 році її зачарували Бартошиці. Місту над Линою вона була віддана до кінця свого життя. Будучи репатріанткою, отримала тут квартиру. Мешкаючи в так званому Шкільному осередку Товариства друзів дітей (пол. TPD), милувалася чарівністю цього прекрасного кутка Бартошиць. Тут працювала упродовж 28 років. Змінювалися школи, а вона безперервно викладала учням свій улюблений предмет — історію. Якийсь час виконувала керівні функції, але, мабуть, робила це не надто охоче, бо її справжнім захопленням була дидактична, викладацька робота і діяльність у гарцерській (скаутській) організації. І все ж на прохання куратора освіти в Ольштині вона погодилася бути заступницею директора Ліцею для вихователюк дошкільних закладів (1952-1955) та Педагогічного ліцею № 2 (1955/1956, 1963-1965).

В останні роки існування Педагогічного ліцею і після його ліквідації (1970) аж до виходу на пенсію (1980) викладала історію в механічному технікумі, який виник на місці ліквідованого закладу підготовки вчителів. Однак найдовше, а це аж 15 років, працювала в Педагогічному ліцеї № 2. Це був період розквіту її професійної активності. Любила цю школу і присвячувала їй усі свої сили. Крім педагогічної роботи, дуже багато часу приділяла гарцерській (скаутській) діяльності. Маючи вищий чин у гарцерській організації (пол. harcmistrz), разом зі своїм чоловіком Володимиром і Вацлавою Обламською була одним із стовпів гарцерства (скаутства) в нашому Ліцеї.

Ванда Ходинська була працюютою, рішучою і добре організованою люди-

ною, дуже вимогливою, але справедливою вчителькою. З великою відповідальністю виконувала свої обов'язки і вимагала цього від вихованців. Була вчителькою за покликанням. Її уроки були завжди старанно підготовлені і цікаві. Дбала про розвиток кожного до рученого її опіці вихованця.

Професорка з огляду на тривалий стаж її роботи в Ліцеї і гарну психічну кондицію, яку зберегла до останніх днів свого життя, була досконалим джерелом інформації на тему історії нашого Ліцею. Її допомога колективу, яким я керував, коли ми декілька років працювали над розширеною монографією про нашу школу, виявилася просто неоціненною у з'ясуванні перебігу багатьох важливих випадків і подій (Див.: С. Лашин, «Педагогічний ліцей № 2 в Бартошицях — українські класи». Бартошиці—Ольштин—Нью-Йорк—Івано-Франківськ, 2018).

Матеріальні джерела, пов'язані з діяльністю Ліцею, були дуже скупі, отже, потрібно було за необхідності доповнити їх так званою мовленою історією. Без участі професорки Ходинської наша меморіальна книга була б набагато бідніша. Упродовж кількох років ми провели десятки телефонних розмов, які дозволили встановити і звірити багато важливої інформації на тему ліквідованої в 1970 році школи.

Народилася Ванда Ходинська в Барановичах, які розташовані на Брестській землі (Білорусь). Працювала в ліцеї, в якому до вчительської професії готувалася тоді молодь двох національностей — польської та української. Усіх своїх вихованців сприймала однаково. Основним критерієм їхнього оцінювання були для неї знання, уміння та сумлінність у виконанні шкільних обов'язків.

Жалобну Службу Богу 19 липня 2022 року відправив пробощ парафії святого Брунона кс. Ян Ярош, який виголосив про померлу прекрасні слова, сповнені надії на вічне життя. У похоронних урочистостях взяла участь найближча родина, сусіди, колишні вчителі та учні Педагогічного ліцею. Урна з прахом св. п. Ванди Ходинської була вкладаєна до могили біля її чоловіка Володимира на комунальному кладовищі на вул. Кентшинській в Бартошицях.

Сьогодні, прощаючись із нашою пані професоркою, ми дякуємо їй за все, що вона зробила для школи і для нас, її вихованців. Вона назавжди залишиться в наших серцях і вдячній пам'яті. ■

**Від імені працівників і випускників
колишнього Педагогічного ліцею № 2
в Бартошицях — Стефан ЛАШИН**

фото з архіву школи

ГРОМАДА

Який вплив на нашу національну ідентичність
матиме зміна календарів

За участі 78 делегатів (духовних осіб і мирян) та членів Синоду єпископів УГКЦ в Польщі 17 червня завершився Собор Перемисько-Варшавської, Вроцлавсько-Кошалінської та Ольштинсько-Гданської єпархій. Делегати розглядали, зокрема, тему під назвою «Літургійний календар в житті греко-католика у Польщі».

79,5% членів Собору віддали свої голоси за зміну церковного календаря з юліанського на григоріанський. Останнє слово у цій справі буде за владиками Перемисько-Варшавської митрополії.

Говорить Богдан Тхір, делегат Собору, видавець місячника УГКЦ у Польщі «Благовіст»:

— Найбільш бурхливу дискусію викликало питання переходу УГКЦ із юліанського на григоріанський літургійний календар. Уперше про цю проблему заговорили у 2014 році на синоді в Перемишлі. Усі делегати усвідомлюють, що світ змінюється з дня на день, а ми маємо пристосуватися до цього. Головне значення має війна в Україні.

Схід стикається із Заходом Європи. Який це має стосунок до календарів?

Досі і УГКЦ, і православна церква жили за юліанським літургійним календарем, тобто літочислення «запізнялося» на два тижні. «Латинники» Різдво Христове відзначають 24 грудня, а ми — 7 січня. Суть переходу на «нове» літочислення полягає у тому, щоб «поєднати» обидва календарі.

Ми сьогодні маємо відповісти на питання: чи ми дійсно живемо за юліанським? Відзначаємо Новий рік 1 січня, на Різдво треба на роботі брати вихідні, бо ритм нашого життя у Польщі визначає григоріанський календар.

Треба сказати собі відверто: ніхто не наважується змінювати наші звичаї. Але національна свідомість не прив'язана до того чи іншого календаря. Ніхто не забороняє розмовляти вдома українською мовою. Хоча не будемо себе обдурювати — наша молодь дуже часто говорить польською.

Національна приналежність не має означати лише присутність у церкві на свята за юліанським календарем, це надто примітивна поведінка. Бо на щодень ми живемо за григоріанським.

Інші делегати Собору притримуються такої ж думки, як Богдан Тхір. Однак іншу позицію займає Степан Дембіцький, голова Ельблонзького відділу Об'єднання українців у Польщі:

— Утворення Ольштинсько-Гданської єпархії УГКЦ має дуже велике значення для місцевої української громади. Щодо останнього рішення синоду польської УГКЦ про перехід з юліанського на григоріанський календар — від активістів я чув голоси проти цього. Найчастіше вони пояснюють, що ця ідея нав'язана. Наприклад, існує небезпека, що діти зі змішаних польсько-українських родин у грудневий святковий час підуть не до церкви, а до костелу, бо це ближче, а зрештою їм «вистікло єдно».

Для нас має бути найважливішою східна церковна літургія, рідна мова, традиція.

Новий григоріанський стиль означає прискорення полонізації нашої громади, бо наступним кроком буде перехід УГКЦ у літургії на польську мову. Ми всі, як і наші священники, чудово знаємо, що, аби не зазнати полонізації, потрібно використовувати всі аспекти нашої інакшості: культурні, історичні, мовні, ментальні та релігійні. ■

Igor ЩЕРБА

КОМЕНТАР

Як працювати з молоддю?

У «НС» № 24 від 12 червня можна побачити фото десятків і навіть сотень українських дітей — учасників Дитячого фестивалю української культури в Ельблонзі. Однак чому їх немає в українських школах, домітках, церквах?

Степан Дембіцький, голова Ельблонзького відділу Об'єднання українців у Польщі:

Наш фестиваль відбувається уже 54-й раз. Це означає багаторічну традицію. Наша головна мета — показати на сцені усе найкраще, чого упродовж навчального року ми досягли у пунктах навчання української мови у нашому регіоні. Тут важлива співпраця вчителів та батьків наших молодих учасників. На фестивалі сцені хочемо бачити вірші, пісні, театральні постановки тощо. А дітей нагороджуємо за участь у святі.

У нашому регіоні ситуація не аж так погана: ми робимо все можливе, аби не втрачати українську молодь. Щоправда, пунктів навчання української мови відносно мало. Один ліцей у Гурові-Главецькому не вирішує питання.

Відомо, що легше працювати із малими дітьми, юнацтво — це вже незалежні люди, яким треба дати серйозні пропозиції щодо участі в житті української громади.

Ми кожного року робимо майстер-класи, на яких ідеться про історію та українську традицію. Я переконаний, що ця робота не пішла надаремно, бо, коли через багато років я зустрічаю колишніх учасників наших заходів, вони кажуть, що майстер-класи були для них корисними.

У майбутньому нам потрібні центри української культури, де оплачувані державою штатні працівники працювали би з нашою молоддю, аби вона не покидала громади. На мою думку, варто відновити колишні громадські ініціативи, так звані «забави», тобто танцювальні вечірки, на яких молодь могла би знайомитися між собою. Також згадаймо студентські мандрівки «Рейд Карпати». Чим частіше молоді представники громади будуть зустрічатися зараз, тим більше шансів, що вони продовжать спілкування у дорослому житті. ■

Коментар записав Igor ЩЕРБА

8 ДНІ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ у ВАРШАВІ

FUNDACJA
Pro Musica Viva

Неділя 19:00
04.09.2022

Сольний концерт

ДМИТРО ЧОНІ – фортепіано

В програмі «Багателі»
Валентина Сильвестрова

Концертна студія
ім. В. Лютославського

Вівторок 19:00
06.09.2022

Камерний концерт

CHAIN ENSEMBLE

АНДЖЕЙ БАУЕР – диригент

Грабовський, Безбородько,
Ланюк, Щетинський

Концертна студія
ім. В. Лютославського

Четвер 19:00
08.09.2022

Ораторіальний концерт

**СОЛИСТИ, ХОР та ОРКЕСТР
НАЦІОНАЛЬНОЇ ФІЛАРМОНІЇ
РОМАН РЕВАКОВИЧ** – диригент

Шимко, Алмаші, Фроляк

Концертний зал Національної
філармонії

Квитки можна придбати на **Bilet**²⁴ Актуальна інформація – на сайті
www.pmv.org.pl

40-ліття

Анна та Йосип Олешки

Від душі вітаємо з рубіновим весіллям.

Ви прожили разом щасливих 40 років
і вам вистачило сил, терпіння, ніжності, бажань,
прагнень, щоб дорости до цієї дати,
зробити міцною свою сім'ю.

А тепер ми вам бажаємо душевного спокою
і гармонії, світлого затишку і добробуту,
відради сердець і ще довгого спільного життя.

З любов'ю ваші діти:

Наталія з родиною, Дарія з родиною та Оля

Їдемо до Вислока!

Запрошуємо на зустріч 20 серпня о 12:00 до Вислока-Горішнього на Лемківщині (молебень і панахида на цвинтарі).

Організатори

ВІДДАМ В ОРЕНДУ продовольчий магазин в центрі
Перемишля. Тел.: 504 450 652. Дзвонити з 17 до 22.

Płomień Braterstwa Полум'я Братерства

14.08.2022 • 18:00

Стартує акція «Полум'я братерства»-2022!

14 серпня о 18:00 поляки та українці з усієї Польщі зустрінуться, щоб показати, що ми важливі одне для одного, потрібні одне одному, поважаємо одне одного і разом підтримуємо боротьбу України за захист її незалежності.

У кожному польському місті, в один і той самий час, ми разом вийдемо на площі, вулиці і сквери з польськими та українськими прапорами, щоб виголосити послання братерства, разом заспівати пісню про те, що нас єднає, і показати Україні, яка воює, що вона може розраховувати на нашу підтримку.

- Звільніть собі недільний вечір 14 серпня.
- Будь ласка, передайте це повідомлення своїм польським та українським друзям.
- Доеднуйте до нашої акції та організуйте зустріч у своєму місті!

Організатори:

Пласт – Українська скаутська організація в Польщі
Програмний рух дослідників в Об'єднанні польських гарцерів

Управи Відділу та гуртка в Кошаліні
Об'єднання українців у Польщі
запрошують на

XVII Зустріч культур КОШАЛІН 2022

20 серпня 2022 року (субота) о 16:00

Площа перед Ратушею – Кошалін
(Rynek Staromiejski, Koszalin – scena MOZAIKA)

**Концерт, що презентує українську, німецьку,
ромську та кашубську культури**

Виступатимуть:

- Кашубський ансамбль пісні і танцю «КОСЬЦЕЖИНА»
- Ромський ансамбль з Ольштина «РОМАНЦА»
- Фольклорний колектив німецької меншини з Рацібожа «DREILINDER»
- Український хор з Кошаліна «МАЙСТЕРНЯ ПІСНІ»
- Вокальне тріо «МЕЛОДІЯ» з Кошаліна
- Молодіжний хор «ІНТОНАЦІЇ» з Кошаліна
- Український дитячий хор з Кошаліна «ПЕРВОЦВІТ»
- Український гурт з Гурова-Ілавецького «THE UKRAINIAN FOLK»

**Будуть також страви нацменшин та ігри для дітей!
Вільний вхід!**

Співорганізатори:

Центр культури SK 105

Музей в Кошаліні

Німецьке суспільно-культурне товариство «ПОМЕРА-НІЯ» в Кошаліні

Едукаційно-інтеграційний фонд «Фреїда» – Кошалін

(Ромська Меншина в Кошаліні)

Відділ в Кошаліні Кашубсько-Поморського Об'єднання

Управління доріг та транспорту в Кошаліні

Управління спортивних об'єктів в Кошаліні

Спонсори:

Ad. Media Consulting

Завдання співорганізовано з дотації Уряду гміни Міста Кошаліна

Завдання співорганізовано з бюджету Західнопоморського воєводства

Завдання співорганізовано з бюджету міністра внутрішніх справ і адміністрації

Романові Радзівоничу,
голови гуртка ОУП в Кошаліні,
заступникові голови Кошалінського відділу ОУП
висловлюємо глибоке співчуття
з приводу смерті Тітки

бл. п. Ніни Ліборської

Вічна їй пам'ять!

Управа Відділу в Кошаліні
та управа кошалінського гуртка ОУП

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Slovo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,
redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk, Daryna Popil.

Zespół redakcyjny: zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), **redaktor stylistyczny** – Valeria Kirikova, **redaktor techniczny** – Olga Michaluk, **prenumerata, reklama** – Lesia Korostawycz.

Współpracownicy: Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewicz (Legnica), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oleksandra Iwanuk (Warszawa), Zhanna Kuznietsova (Kijów), Ivanna Kyliushyk (Warszawa), Svitlana Melnyk (Kraków), Ivan Kysloshchuk (Lublin), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: 22 679-96-77 (sekretariat),

E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl

Internet: http://ukraincy.org.pl

Fotoskład: Redakcja „Nasze Slovo”

Druk: Drukarnia „Efekt”. **Nakład** 2300 egz.

Pismo dofinansowano ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN:

47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD:

IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:

IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.

Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Slovo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:

Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Statki wyrażają точку zoru autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalną pozycją Ministra wewnętrznych spraw i administracji.

